

۱۷۱۱۵۸۰۶۲
۱۸۱۲۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۱۰۰۵

دانشگاه بین المللی امام خمینی

IMAM KHOMEINI
INTERNATIONAL UNIVERSITY

دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)

دانشکده علوم و تحقیقات اسلامی

گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی

پایان نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان پایان نامه :

بررسی فقهی و حقوقی تغییر جنسیت

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر حسین نمازی فر

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر سید هادی ساعی

گردآورنده:

مریم ملحان

زمستان ۸۷

۱۱۰۰۰۵

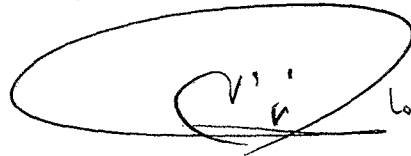
۸۷/۱/۱۰۸۰۹۲
۸۸-۱۲۳

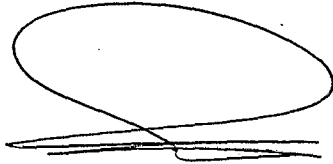
کتابخانه اساتید و دانشمندان
کتابخانه مرکزی

۱۳۸۸ / ۱ / ۲۹

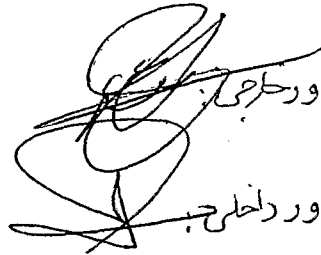
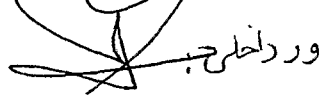
بسمہ تعالیٰ

از رسالہ خانم مریم ملحان در جلسہ مورخ ۸۷/۱۱/۱۶ با حضور امضا کنندگان ذیل
دفاع بہ عمل آمدہ و با نمبر ۱۸/۵ و ترجمہ عالیٰ مورد تصویب قرار
گرفت. مُروط بہ انجام اصدراک

 استاد راہنما

استاد مشاور سید محمد حاکم ساعی

 استاد داورد خیری
 استاد داورد راہنما

 مدیر گروہ دکتر اسد لکھنی

 نمایندہ تحصیلات تکمیلی

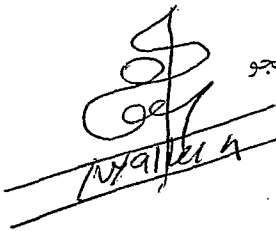

تعهد نامه اصالت پایان نامه

اینجانب مریم ملحا دانشجوی رشته فقه و مبانی حقوق مقطع تحصیلی کارشناسی

بدین وسیله اصالت کلیه مطالب موجود و مباحث مطروحه در پایان نامه / تز تحصیلی خود، با عنوان بررسی فقهی حقوق کیفری را تایید کرده، اعلام می نمایم که تمامی محتوی آن حاصل مطالعه، پژوهش و تدوین خودم بوده و به هیچ وجه رونویسی از پایان نامه و یا هیچ اثر یا منبع دیگری، اعم از داخلی، خارجی و یا بین المللی، نبوده و تعهد می نمایم در صورت اثبات عدم اصالت آن و یا احراز عدم صحت مفاد و یا لوازم این تعهدنامه در هر مرحله از مراحل منتهی به فارغ التحصیلی و یا پس از آن و یا تحصیل در مقاطع دیگر و یا اشتغال و... دانشگاه حق دارد ضمن رد پایان نامه نسبت به لغو و ابطال مدرک تحصیلی مربوطه اقدام نماید. مضافاً اینکه کلیه مسئولیت ها و پیامدهای قانونی و یا خسارات وارده از هر حیث متوجه اینجانب می باشد.

نام و نام خانوادگی دانشجو
امضاء و تاریخ

تقديم

به سرور و سالار شهيدان

ابا عبدالله الحسين (عليه السلام)

و

باب الحوائج

ابالفضل العباس (س)

تقدیر و تشکر:

نون و القلم و ما یسطرون

روزی که یگانه خالق هستی، به قداست قلم و آنچه خواهد نگاشت سوگند یاد کرد، ناتوانی کلک نگارنده در بیان شوق معلم به آموختن، می دانست و یقین داشت که متعلم اشتیاق را به احتیاج پاسخ خواهد گفت. اما با تمام این، امروز این همیشه شاگرد مرهون ارشاد بی دریغ همیشه معلم خود بوده و هست و بهانه ای به نام رساله یافته تا واژه حقیر سپاس را به محضر فرزangi استاد ارجمند آقای دکتر نمازی فر هدیه نماید و زحمات بی دریغشان را ارج نهد و بهرمندی از راهنمایی های جناب دکتر ساعی را سپاس گذارد.

دلیل راه شو ای خضر پی خجسته که من پیاده می روم و همرهان سوارانند
پدرم بر دستان گرم بوسه می زنم و مادرم مهر صبورانه ات را ارج می نهم و این بهانه را برای سپاس با تمام وجود تقدیمتان می کند.
و در انتهای آموختنم در این مقطع از آنان که کلام های بیشماری از علم و عملشان آموخته ام صمیمانه
متشکرم

چکیده

تغییر جنسیت یکی از موضوعات مستحدثه و جنجال برانگیزی است که در چند سال اخیر، توجه بیشتر جوامع را متوجه خود ساخته است. بعضی اصلا نمی توانند باور کنند که چنین چیزی امکان پذیر است. عده ای آن را تغییر در خلقت الهی می دانند و فقط تعداد کمی آن را به عنوان درمان یک بیماری قبول دارند. در این بحث به طور کلی دو دسته از افراد در معرض و موضوع تغییر جنسیت هستند:

- ۱- کسانی که به آن ها در فقه خنثی بدنی گفته می شود که در مورد این افراد باید از اصطلاح تعیین یا اصلاح یا اثبات جنسیت استفاده نمود. چرا که واجب است جنسیت این افراد تعیین و تثبیت شود.
- ۲- دسته دوم افرادی هستند که دچار شدیدترین اختلال هویت جنسی هستند که به اشتباه، خیلی ها آن ها را انحراف جنسی می دانند که به آن ها ترنسکشوال ها گفته می شود. که این ها کسانی هستند که خصوصیات جسمی آن ها با گرایشات و تمایلات آن ها مطابقت ندارد و از لحاظ روانی با جنس تعیین شده ی خود در تعارضند و اصطلاح تغییر جنسیت در مورد این دسته مصداق پیدا می کند و تغییر جنسیت این افراد از نظر فقها، مورد اختلاف است. اما مسئله تغییر جنسیت به تبع خود موجب پیدایش مسایل جدید حقوقی شده که تاکنون سابقه نداشته است. یکی از مهمترین این مسائل، وضعیت یا مشروع و نا مشروع بودن خود عمل است؛ بنابراین از این جهت این پرسش مطرح می شود که آیا هر شخصی حق دارد که جنسیت خود را تغییر دهد؟ یا هیچ کس حق تغییر جنسیت خودش را ندارد و یا در شرایط و اوضاع و احوال خاصی شخص حق دارد جنسیت خود را تغییر دهد؟ که نظرات فقها پیرامون حکم تغییر جنسیت به ۳ صورت است. ۱- مشروعیت مطلق. ۲- ممنوعیت مطلق. ۳- مشروعیت مشروط. برخی از فقها نظریه مشروعیت مطلق را با ذکر برخی ادله پذیرفته اند که این ادله مورد بررسی قرار گرفته است. اکثریت فقهای اهل سنت با استناد به آیه ۱۱۹ - ۱۱۷ سوره ی نساء قائل به ممنوعیت مطلق تغییر جنسیت شده اند. اما اکثر نظام های حقوقی، جامعه پزشکی و فقها، با ذکر شرایطی قائل به مشروعیت مشروط هستند. اما به تبع پذیرفتن این مساله، مسائل حقوقی بیشماری پیش آمده است. نظیر مساله ارث، مهریه، ازدواج، ولایت، نفقه، محرمیت، تغییر جنسیت و اثر آن بر عقود و تعهدات، قصاص، دیات، ادله اثبات دعوا ... که نسبت به بسیاری از این مسایل خلا قانونی

شدیدا احساس می شود که در این پروژه به بسیاری از این مسایل براساس استدلال های عقلی و نقلی...
پاسخ گفته شده است.

واژگان کلیدی:

تغییر جنسیت، اصلاح جنسیت، ترانسکشوال، هرمافرودیت، وضعیت تغییر جنسیت.

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۶	فصل مقدماتی
۷	۱- تعریف مساله
۸	۲- طرح سوالات اصلی تحقیق
۹	۳- فرضیه های تحقیق
۱۰	۴- پیشینه موضوع
۱۱	۵- روش کار تحقیق
۱۲	فصل اول: مفاهیم و موضوع شناسی
۱۳	بخش اول: موضوع شناسی جنس و جنسیت
۱۳	۱-۱-۱- معنای لغوی جنس
۱۳	۱-۱-۲- معنای لغوی جنسیت
۱۳	۱-۲-۳- ملاک های تعیین جنسیت
۱۳	۱-۱-۳-۱- جنس ژنتیکی
۱۳	۱-۱-۳-۲- جنس هورمونال
۱۳	۱-۱-۳-۳- جنس ظاهری
۱۴	۱-۱-۳-۴- جنس روان شناسانه
۱۴	۱-۱-۴- تعریف هویت
۱۴	۱-۱-۵- هویت جنسی
۱۴	۱-۱-۶- هویت جنسی از دیدگاه فروید
۱۵	۱-۱-۷- عوامل به وجود آورنده هویت جنسی
۱۵	۱-۱-۸- نقش جنسی
۱۵	بخش دوم: اختلالات هویت جنسی

- ۱-۲-۱ - تعریف اختلالات هویت جنسی..... ۱۵
- ۱-۲-۲ - انواع اختلالات هویت جنسی..... ۱۶
- ۱-۲-۲-۱ - اختلالات هویت جنسی کودکی..... ۱۶
- ۱-۲-۲-۲ - ترانسکسوالیسم..... ۱۶
- ۱-۲-۳ - ملاک های تشخیص ترانسکسوالیسم..... ۱۷
- ۱-۲-۴ - انواع ترانسکسوالیسم..... ۱۷
- ۱-۲-۴-۱ - ترانسکسوالیسم در افراد مذکر..... ۱۷
- ۱-۲-۴-۲ - ترانسکسوالیسم در افراد مونث..... ۱۷
- ۱-۲-۵ - تقسیم بندی دیگر ترانسکسوالیسم..... ۱۸
- ۱-۲-۵-۱ - آسکسوال (غیر جنسی)..... ۱۸
- ۱-۲-۵-۲ - همجنس گرا..... ۱۸
- ۱-۲-۵-۳ - نا همجنس گرا..... ۱۸
- ۱-۲-۶ - علل و ریشه های ایجاد اختلالات هویت جنسی..... ۱۸
- ۱-۲-۷ - درمان و پیشگیری اختلالات هویت جنسی..... ۱۹
- ۱-۲-۷-۱ - پیشگیری در دوران کودکی..... ۱۹
- ۱-۲-۷-۲ - پیشگیری ثانویه..... ۲۰
- ۱-۲-۷-۳ - پیشگیری ثالث..... ۲۰
- ۱-۲-۸ - فرق ترنسکشوال با هموسکشوال (همجنس گرایی)..... ۲۱
- ۱-۲-۹ - ترسکشوال انحراف جنسی یا اختلال جنسی..... ۲۱
- بخش سوم: هرمافرودیت ها..... ۲۲
- ۱-۳-۱ - تعریف هرمافرودیت..... ۲۲
- ۱-۳-۲ - انواع هرمافرودیت ها..... ۲۲
- ۱-۲-۳-۱ - دو جنس کامل..... ۲۲
- ۱-۲-۳-۲ - دو جنس کاذب زنانه..... ۲۲

۲۲ ۱-۳-۲-۳- دو جنس کاذب مردانه
۲۲ ۱-۳-۲-۴- دیسژنز مختلط گوناد
۲۳ نتیجه گیری فصل
۲۴ فصل دوم: شناخت پیشینه، انواع و روش های رایج تغییر جنسیت
۲۵ بخش اول: تغییر جنسیت
۲۵ ۲-۱-۱- معنای لغوی اصطلاحی تغییر
۲۵ ۲-۱-۲- معنای اصطلاحی جنسیت
۲۵ ۲-۱-۳- تعریف تغییر جنسیت
۲۷ ۲-۱-۴- تغییر جنسیت از نظر فیزیولوژی
۲۷ ۲-۱-۵- پیشینه تغییر جنسیت
۲۷ ۲-۱-۵-۱- در حقوق غرب
۲۷ ۲-۱-۵-۲- حقوق کشورهای اسلامی
۲۹ ۲-۱-۵-۳- بعد از انقلاب در ایران
۳۰ ۲-۱-۵-۴- حقوق مصر
۳۱ بخش دوم: موضوع تغییر جنسیت
۳۲ ۲-۲-۱- تغییر جنسیت افراد سالم
۳۳ ۲-۲-۲- روش تغییر جنسیت
۳۴ ۲-۲-۲-۱- هورمون درمانی
۳۴ ۲-۲-۲-۲- عمل جراحی
۳۴ ۲-۲-۲-۳- درمان های غیر جراحی
۳۵ ۲-۲-۳- انواع تعیین و تغییر جنسیت
۳۵ بخش سوم: فرایند (پروسه) تغییر جنسیت در ایران
۳۶ ۲-۳-۱- آمار تغییر جنسیت در ایران

- فصل سوم: بررسی آراء فقهی و حقوقی پیرامون حکم شرعی تغییر جنسیت ۳۷
- بخش اول: بررسی فقهی جواز یا عدم جواز تغییر جنسیت ۳۸
- ۳-۱-۱- نظریه ممنوعیت مطلق تغییر جنسیت ۳۸
- ادله قائلین ۳۸
- ۱- حرمت از بین بردن اعضای بدن ۳۸
- بررسی ۳۸
- ۲- غیرمقدور بودن تغییر در جنسیت ۳۹
- بررسی ۳۹
- ۳- استناد به آیات قرآنی توسط قائلین به ممنوعیت تغییر جنسیت ۴۰
- ۳-۱- تفسیر این آیات در تفسیر نمونه و تفسیر المیزان ۴۰
- ۳-۲- تغییر جنسیت: تصرف در خلقت یا مخلوق؟ ۴۳
- ۴- حرام بودن تشبه زن به مرد وبالعکس ۴۴
- بررسی ۴۴
- نتیجه ۴۴
- ۳-۱-۲- نظریه مشروعیت مطلق تغییر جنسیت ۴۴
- ۱- اصل حلیت یا اباحه ۴۵
- بررسی ۴۵
- ۲- قاعده تسلیط ۴۶
- بررسی ۴۶
- ۳-۱-۳- نظریه مشروعیت مشروط تغییر جنسیت ۴۶
- ۳-۱-۴- قائلین به ممنوعیت و مشروعیت تغییر جنسیت در بین فقهای اهل سنت و شیعه ۴۸
- نظر فقهای اهل سنت و کلیسا ۴۸
- ۱- نظر فقهای اهل سنت و کلیسا ۴۸
- ۲- فتوای آیت اله قرضای در مورد تغییر جنسیت ۴۹

- ۳ - فتوای مجمع فقهی اسلامی در مورد تغییر جنسیت ۵۰
- ۳-۱-۵- فتوای فقهای شیعه در ارتباط با تغییر جنسیت ۵۰
- ۱- آیت اله سید علی خامنه ای ۵۱
- ۲ - آیت اله عبدالکریم موسوی اردبیلی ۵۲
- ۳- آیت اله ناصر مکارم شیرازی ۵۵
- ۴- آیت اله حاج شیخ محمد علی اراکی ۵۷
- ۵- آیت اله محمد تقی بهجت ۵۸
- ۶- آیت اله محمد ابراهیم جناتی ۵۸
- ۷- آیت اله صافی گلپایگانی ۵۹
- ۸- آیت اله یوسف صانعی ۵۹
- ۹- آیت اله محمد مومن قمی ۶۰
- ۱۰- آیت اله سید محسن خرازی ۶۱
- ۱۱- آیت اله سید محسن مدنی تبریزی ۶۱
- ۱۲- آیت اله حسینعلی منتظری ۶۱
- ۱۳- آیت اله محمد آصف حسنی ۶۱
- ۱۴- امام خمینی (ره) ۶۲
- سوالات مشترک از حضرات آیات ۶۲
- بخش دوم: بررسی جواز و عدم جواز تغییر جنسیت از نظر حقوق کنونی ۶۲
- بخش سوم: وضعیت کشورهای جهان در ارتباط با شرایط قانونی صدور گواهی ۶۳ تغییر جنسیت ۶۴
- ۳ - ۳ - ۱ - سیر قانونی صدور گواهی تغییر جنسیت در ایران ۶۴
- ۳ - ۳ - ۲ - وضعیت کشورهای جهان از نظر تصویب قوانین ۶۴
- نتیجه گیری ۶۹

بخش چهارم: بررسی وضعیت شناسایی و تعیین مرجع صلاحیت برای شناسایی جنس جدید ۶۹

۳-۴-۱- ماهیت شناسنامه و آثار تصحیح آن ۶۹

۳-۴-۲- دادگاه صالح و روبه دادرسی اصلاح شناسنامه ۷۱

۳-۴-۳- اثر تغییر جنسیت در نام اشخاص ۷۳

فصل چهارم: بررسی احکام فقهی و حقوقی تغییر جنسیت ۷۵

بخش اول: بررسی احکام فقهی و استفتائات فقها ۷۶

۴-۱-۱- تغییر جنسیت و اجازه شوهر ۷۶

سوال مشترک از حضرات آیات ۷۶

۴-۱-۲- تغییر جنسیت و مساله بقای ازدواج ۷۸

۱- فقط یکی از زوجین تغییر جنسیت دهد ۷۸

۲- زوجین هر دو همزمان تغییر جنسیت دهند (مقارنین) ۷۸

۳- زوجین هر دو غیر همزمان تغییر جنسیت می دهند (غیر مقارنین) ۷۹

سوال مشترک از حضرات آیات ۸۰

۴-۱-۳- تغییر جنسیت و مساله مهریه در ازدواج دائم و موقت ۸۲

سوال مشترک از حضرات آیات ۸۳

۴-۱-۴- تغییر جنسیت و مساله ارث ۸۸

۴-۱-۴-۱- ارث بردن فرد تغییر جنس داده از والدین خود ۹۰

۴-۱-۴-۲- ارث بردن والدین تغییر جنس داده از فرزند خود ۹۰

سوال مشترک از حضرات آیات ۹۱

۴-۱-۵- تغییر جنسیت و مساله عده ۹۳

۴-۱-۶- تغییر جنسیت و مساله عناوین خانوادگی ۹۵

۴-۱-۷- تغییر جنسیت و مساله ولایت و سرپرستی خانوادگی ۹۶

۴-۱-۷-۱- تغییر جنسیت پدر به زن ۹۶

- ۹۸..... ۴-۱-۷-۲- تغییر جنسیت مادر به مرد
- ۹۹..... سوال مشترک از حضرات آیات
- ۱۰۰..... ۴-۱-۸- حکم محرمیت در غیر از پدر و مادر بعد از تغییر جنسیت
- ۱۰۰..... ۴-۱-۹- حکم محرمیت پدر و مادر بعد از تغییر جنسیت نسبت به فرزندانشان
- ۱۰۲..... سوال مشترک از حضرات آیات
- ۱۰۲..... ۴-۱-۱۰- حکم ازدواج پدر و مادر بعد از تغییر جنسیت با فرزندانشان
- ۱۰۴..... ۴-۱-۱۱- حکم ازدواج و نگاه عروس تغییر جنسیت داده به مادر شوهرش و بالعکس
- ۱۰۶..... سوال مشترک از حضرات آیات
- ۱۰۶..... بخش دوم: تغییر جنسیت و احکام عبادات
- ۱۰۷..... بخش سوم: بررسی احکام حقوقی تغییر جنسیت
- ۱۰۷..... ۴-۳-۱- تغییر جنسیت در حقوق موضوعه
- ۱۰۸..... ۴-۳-۲- اثر تغییر جنسیت در برخی از مسایل حقوق کیفری
- ۱۰۹..... ۴-۳-۲-۱- تغییر جنسیت و اصل قانون بودن جرم و مجازات
- ۱۱۰..... ۴-۳-۲-۲- تغییر جنسیت و اثر آن در تعدد جرم
- ۱۱۱..... ۴-۳-۲-۳- تغییر جنسیت و اثر آن در تکرار جرم
- ۱۱۲..... ۴-۳-۲-۴- اثر تغییر جنسیت در ارتداد
- ۱۱۳..... ۴-۳-۲-۵- اثر تغییر جنسیت بر قصاص
- ۱۱۴..... ۴-۳-۲-۶- اثر تغییر جنسیت بر دیه
- ۱۱۵..... ۴-۳-۲-۷- اثر تغییر جنسیت بر تغیرات حکومتی
- ۱۱۶..... ۴-۳-۲-۸- اثر تغییر جنسیت بر زنا
- ۱۱۷..... ۴-۳-۲-۹- اثر تغییر جنسیت بر مسئولیت عاقله
- ۱۱۸..... ۴-۳-۳- اثر تغییر جنسیت در برخی از مسایل حقوق مدنی
- ۱۱۸..... ۴-۳-۳-۱- تغییر جنسیت و عقود و تعهدات
- ۱۲۰..... ۴-۳-۳-۲- تغییر جنسیت و تابعیت

- ۱۲۳..... تغییر جنسیت و خدمت نظام وظیفه ۳-۳-۳-۴
- ۱۲۵..... تغییر جنسیت و ادله اثبات دعوی ۴-۳-۳-۴
- ۱۲۶..... تغییر جنسیت و اقرار ۱-۴-۳-۳-۴
- ۱۲۷..... تغییر جنسیت و اعتبار اسناد ۲-۴-۳-۳-۴
- ۱۲۹..... تغییر جنسیت و مساله شهادت ۳-۴-۳-۳-۴
- ۱۳۱..... تغییر جنسیت و مساله اماره ۴-۴-۳-۳-۴
- ۱۳۲..... تغییر جنسیت و قسم ۵-۴-۳-۳-۴
- ۱۳۲..... حقوق اجتماعی بیماران تغییر جنسیتی ۴-۳-۴
- ۱۳۳..... نتیجه گیری
- ۱۳۷..... ضمائم:
- ۱۳۸..... ۱- تصویر متن استفتائات
- ۱۵۱..... ۲- جدول آماری شیوع مراجعین به پزشکی قانونی سال های ۸۰ - ۶۶
- ۱۵۲..... ۳- جدول آماری تعداد موارد معاینات تعیین جنسیت طی سال های ۷۹ - ۷۸
- ۱۵۳..... فهرست منابع

مقدمه:

و لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ* ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ* ثُمَّ بَخَلْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا* ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ*

«انسان را از گل خالص آفریدیم. پس آنگاه او را نطفه گردانیده و در جای استوار قرار دادیم و آنگاه نطفه را علقه و علقه را گوشت پاره و باز آن گوشت را استخوان و سپس بر استخوان ها گوشت پوشاندیم. پس از آن خلقتی دیگر نمودیم. آفرین بر قدرت کامل بهترین آفریننده».

سراغاز وجود هرکدام از ما هنگامی است که یک اسپرم با یک اوول با یکدیگر درمی آمیزند و هستی ما را به بار می نشانند. با انتقال اسپرم توسط پدر، تاثیر مستقیم او در جنبه وراثتی به پایان رسیده و مادر تا ۹ ماه دیگر رابطه فیزیکی و عاطفی اش را با کودک ادامه خواهد داد. ۳ ماه بعد از ازدواج اسپرم و اوول جنسیت فیزیولوژیک این موجود ناشناخته بیولوژیکی مشخص می گردد؛ در ادامه بعد از ادا و کاهش مسئولیت توسط زن ها و هورمون ها، تکامل جنسیت (جنسیت فیزیکی، هویت جنسی، رفتار جنسی) توسط شاخص های پررنگ تری چون عوامل روانی، اجتماعی و فرهنگی ادامه پیدا می کند.^۱

محققین عقیده دارند که جنین از هیجده هفتگی می شنود. تحقیقات دیگر توسط دستگاه های گریه نگاری از جنین های نارس، مؤید آن است که تاریخ ظهور حافظه و یادگیری از ۵ ماه پس از تشکیل نطفه آغاز می گردد. در ۲۸ هفتگی، واکنش جنین نسبت به صدا چنان بهنجار است که انسان یقین حاصل می کند که شنوایی فعل و انفعالی به کار افتاده است. تحقیقاتی که به کمک تکنولوژی برتر روی گریه جنین توسط دستگاه های «گریه نگاری» در سال ۱۹۵۵ در استکهلم انجام شد به این نتیجه منتج گردید که نه تنها جنین در این سن می شنود، بلکه چنین پیداست که مشغول یادگیری حرف زدن و تمرین حرکات مسلسل عضلات عصبی- صوتی، که در گریه و ایجاد صدا پس از تولد به کار می روند هم است. براساس یکی از مطالعاتی که به کمک سنجش امواج مغزی انجام گرفت، نشان داد

^۱ - سوره مبارکه مؤمنون، آیات ۱۴-۱۲.

^۲ - سوزان گولومبرگ و همکاران، رشد جنسیت (مترجم: مهرناز شهرآرای)، تهران، ققنوس، ۱۳۷۸، ص ۷.

که جنین بعد از تولد حتی در خواب هم صدا را می شنود، مغز نوزاد می تواند در هر دو مرحله فعال و آرام خواب، صدای یک تیک ساده در حد ۶۰ دسی بل را ضبط کند.^۱

از تمامی تحقیقات دانش گران جدید علمی پیداست که شکل گیری و تکامل جنسیت از زمان زندگی درون رحمی آغاز می گردد. پیداست که در این دوران والدین و اطرافیان، در کمک به رشد متعارف روانی- جنسی کودک نقش مهم و اساسی را به عهده دارند.

روزی مادری از حضرت علی (ع) سوال کرد: کودکی که به دنیا آورده ام، تربیت او را از کی شروع کنم؟ حضرت علی (ع) فرمودند: ۹ ماه دیر کرده ای.

یکی از طبقه بندی های اجتماعی عمده در هر جامعه ای جنسیت است. غالباً اولین سوالی که در مورد یک بچه می پرسند این است که بچه پسر است یا دختر؟ در فرهنگ ما و سایر فرهنگ ها، مجموعه ای از علائق، خصوصیات شخصیتی و رفتارها، زنانه یا مردانه تلقی می شوند. کودکان در همان آغاز که هنوز کوچکند، این معیارهای فرهنگی را می آموزند و کسب می کنند.^۲

کسب هویت جنسیتی از ازمه قدیم بصورت آموختن مهارت های خاص مردانه، چون سوارکاری، تیراندازی، رقابت و... توسط پسران و یادگیری مهارت های زنانه چون داری، آشپزی و از جانب دختران، و امروزه به صورت همانند سازی مستقیم و غیرمستقیم بواسطه وجود والدین، کتاب های داستان، تلویزیون ... صورت می گیرد.

پرواضح است که همانند سازی متعارف جنسی کودکان و سرمشق گیری صحیح این نوباوگان از افراد مهم محیط خود، سبب طی کردن درست روند رشد روانی-جنسی و نتیجتاً کسب رفتار جنسی مناسب در آنان می گردد.

بنا به حکمت حق تعالی، شعور تمامی کائنات برمبنای رشد و تحول پی ریزی شده است. در این راستا، اجتماعات بشری از این قاعده مستثنی نیستند.

^۱ - دیوید بی چمبرلین، روانشناسی جنین (مترجم: زهره زاهدی و منیژه خزلیان)، تهران، جیحون، ۱۳۷۹، صص ۲۶-۲۷.

^۲ - پی ایچ، ماسن و همکاران، رشد و شخصیت کودک (مترجم: مهشید یاسایی)، تهران، مرکز، ۱۳۷۳، ص ۳۴۰.

رشد و تحول همه جانبه اجتماعات انسانی بسته به ارتقاء واحدهای تشکیل دهنده آن جمع دارد. پرواضح است که صعود متعارف این زیرگروه ها به کمک بیش فکran آموزشی و محیط مناسب پرورشی، موفقیتی صدچندان در برخواهد داشت.

اهمیت سنین پرورش در خانواده را امروزه تمامی روانشناسان تاکید و تایید دارند. سنگ-بتای این تفکر سرچشمه از اندیشه های فروید می باشد که در چندین دهه قبل، به اهمیت اوان کودکی در پی ریزی شخصیت اشاره وافر داشته است.

با اشراف به این موضوع که اسکلت اصلی شخصیت افراد، هفت سال اول زندگی، در زیر سایه گرم خانواده رشد می کند، دانش و اطلاع کافی از بهداشت روانی و مراحل تحول روانی فرزندان توسط والدین و کانالیزه کردن صحیح انرژی روانی کودکان در جهت تعالی آنان، راه کاری مناسب برای پرورش صحیح نسل آینده می باشد.

اگر قدم به قدم، روند رشد جسمی - روانی یک انسان به زیر ذره بین برده شود، کم کم به مرحله ای می رسیم، خیره کننده و طوفانی. این مرحله که به تایید اکثر اندیشمندان به عنوان تولد دوباره از آن یاد شده است، مرحله ای نیست جز مرحله نوجوانی.

این مرحله که سن آن به طور نسبی بین ۱۸-۱۲ سال شناخته شده است، مرحله ای است که بلوغ جسمی در آن شکل گرفته و به دلیل رشد غدد مختلف بدن، مخصوصا غدد رشد جنسی و نتیجتا حکومت عواطف بر اندیشه، دوره ای بس احتیاط برانگیز است. در این مقوله ۳۰۰ سال پیش از تولد مسیح، ارسطو چنین اظهار داشت: «نوجوانان پرشور آتشی مزاجند و آماده اند که خود را به دست غرایز بسپارند»^۱.

اگر بعد از بلوغ به زیر لایه های دیگر این دوران (نوجوانی) نظری افکنده شود، مسایل و بحران های دیگری چون بحران هویت، استقلال و غیره در ذهن ها پررنگ می شوند که هر نوجوانی به گونه ای با آن دست به گریبان شده و برای کسب شخصیت بهنجار به ستیز معقولانه با هر یک از این بحران ها به واسطه کمک اطرافیان باید بپردازد. یکی از این بحران ها، بحران هویت می باشد.

^۱ - پی ایچ ماسن و همکاران ، همان ، ص ۵۳.

نوجوانان به اقتضای سن خود، در جستجوی هویت خویش می باشند. به علت تغییر و تحولاتی شدید در جسم و روح، نوجوان به خود آمده و دوره خودشناسی و تطبیق آموخته ها با واقعیات را انجام داده و ماحصل این تمایلات، تثبیت هویت شخصی در شاهراه فکری اش می باشد.

بدیهی است که کسب متعادل هویت رفتاری متعارف در جامعه را باعث می گردد: هویت به انواع گوناگونی چون هویتی شغلی، تحصیلی و غیره تقسیم می گردد که یکی از انواع آن ها، هویت جنسیتی می باشد که روند رشد از اوان کودکی آغاز شده و به واسطه مکانیزم همانند سازی تا دوران بلوغ به اوج خود می رسد. هویت جنسی یعنی قبول جنسیت فیزیولوژیک خود توسط سیستم روانی فرد و نتیجتاً همانندسازی صحیح در طول زندگی با هم جنسان خود، برای کسب رفتار متعارف جنسی در زندگی فردی و اجتماعی.

در این بین، افرادی یافت می گردند که به علل مختلف از جمله پرورش نادرست توسط اطرافیان، خصوصاً والدین و نتیجتاً همانندسازی با جنس مخالف، از همان سنین کودکی به بعد، به وضعیتی دچار می گردند که بر اثر درون فکنی رفتار جنس مخالف، دیگر از جنس فیزیولوژی و به دنبال آن افکار و رفتارهای جنس خود راضی نبوده و بر اثر تنفر از خود، دست به دامن روانپزشکان یا پزشکی قانونی شده و اقدام به تغییر جنسیت می کنند که به این افراد اصطلاحاً «تبدیل خواه جنسی» می گویند. افراد مبتلا به این اختلال از زمان های قدیم در اجتماعات مختلف شناخته شده و شرح داده شده اند. این افراد خود را متعلق به گروه جنس مخالف می دانند و از وضعیت جنسی و بدنی خود ناراحت هستند و می کوشند با استفاده از هورمون ها و اعمال جراحی، وضعیت خود را به وضعیت جنس مقابل نزدیک کنند.^۱ بنابراین مسئله تغییر جنسیت یکی از مسائلی است که با پیشرفت علم و تکنولوژی نمو و رشد بیشتری پیدا کرده است. بطوریکه امروزه پزشکان می توانند جنسیت بعضی از اشخاص را تغییر دهند و علائم ممیز جنسیتی را از شخص برداشته، علائم و نشانه های جنس مخالف را در او قرار دهند. با توجه به اهمیت موضوع و نقشی که جنسیت و حقوق مترتب بر آن، در زندگی اجتماعی بشر دارد و همچنین از لحاظ اجتماعی که جنسیت موجب زاد و ولد و بقاء نوع بشر در روی زمین است، می بایست در حفظ آن دقت نمود. لازم به ذکر است با توجه به نقشی که تغییر جنسیت در زندگی شخصی و خصوصی

۱- فریدون مهربانی، بررسی برخی از ویژگی های «تبدیل خواهی جنسی» در بیماران ایرانی، فصلنامه اندیشه و رفتار، صص ۱۲-۶.